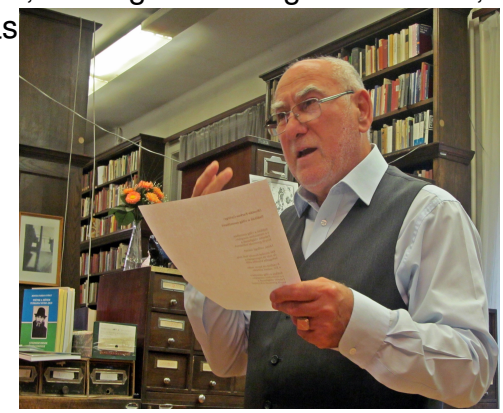
Írta: Rostás - Farkas György
2017. február 02. csütörtök, 15:20

Mindannyiunk számára fontos közös magyarságunk múltja, jelene és jövője. Talán ezért is hoztam létre a rendszerváltás pillanatában a Cigány Tudományos és Művészeti Társaságot, melynek alapító elnöke vagyok. Akkor eldöntöttem, hogy minden esztendőben irodalmi rendezvényeket, író-olvasó találkozókat, nemzetközi tudományos konferenciákat rendezünk, mely a romák kultúrájával és nyelvműveléssel is foglalkozik.

Ezekre a rendezvényekre rendszeresen meghívunk külföldi szakembereket, hogy beszéljenek munkájukról, eredményeikről. A múlt esztendőben tartottuk a 25. jubileumi konferenciánkat.

Hogy megértsük, és elfogadjuk egymást, esetleges másságunk ellenére, tudnunk kell egymásról, meg kell ismernünk egymás

kultúráját, hagyományait, történelmét. Mondandómnak az általam leírtaknak nyugodt lelkiismerettel adhatnám azt a címet, hogy Őseim öröksége kötelez.

Most egy pár mondatot az én szeretett cigány őseim örökségéről szeretnék mesélni. Úgy kezdeném, hogy honnan is jöttek a cigányok? Az én apám, dédapáim, szépapáim úgy mesélték, hogy őseink a nagy vizek, az öt folyó (Panzsab) környékéről vándoroltak el.

Eljöttünk, őseink szülőföldjéről Indiából, hogy megismerjük a más országokban élő népeket, a nyelvüket, a kultúrájukat. Aztán itt maradtunk, hogy megismertessük a csak általunk ismert kultúrkincset az itt élőkkel.

Mi romák, éljünk akár Ázsiában, Európában, vagy a világ bármely pontján vendég és idegentisztelő nép voltunk, vagyunk és remélem, hogy maradunk is. Törvényünk a Romani Kris szerint a házainkba, sátrainkba betérő idegent étellel, itallal, fekhellyel szívesen kínáljuk.

Híresek vagyunk arról is, hogy tiszteljük az élet minden megnyilvánulását és szeretettel fogadjuk a gyermekek megszületését.

Ha egy cigány családban gyermek születik, az a legnagyobb ünnepnek számít. Eljönnek a rokonok, ismerősök köszönteni, ünnepelni az újszülöttet. Úgy ünneplik, köszöntik, ahogy annak idején tették a Messiással.

Amikor megérkeznek mindig az idősebb jön elől. Leveszi a kalapját, mintha templomba érkezett volna, és illendően köszönti az újszülöttet, a ház népét, aztán átadják az ajándékot, amit magukkal hoztak.

Az újszülöttnek, a szülőknek és minden családtagnak hosszú, boldog és szerencsés életet kívánnak. Együtt maradnak hajnalokig, énekelnek, táncolnak, így ünneplik a gyermek születését.

Idővel, mikor a gyermek felcseperedik, akik még élnek, elmesélik, hogy milyen volt akkor, amikor megérkeztek hozzájuk, amikor ő született. Ez így volt évszázadok óta, és így is lesz, amíg a világ a világ, mert a Romani Kris ezt írja elő, és a Patyiv így kívánja.

A kérdésem a következő: vajon érdekli-e a velünk együtt élő embereket, hogy kik is azok a cigányok? Miért nem értik, miért nem akarják érteni az emberek a másságunkat?

A világ vándorai vagyunk, szétszóratva éljük életünket a társadalmak peremén. Ezért lehettünk évszázadokon át üldözöttek, megalázottak. Idegengyűlölet emberemlékezet óta van a földön. De mitől idegen az idegen. A bőre színe, a szokásai, a nyelve, a vallása miatt?

Ki kíváncsi ránk, hogy megfejtsen minket. Felfedezze belső értékeinket. A másságot miért ne válthatná fel az egymásság, annak tudata, és megélése, hogy egymásra vagyunk utalva itt a földön, mert a legfontosabb és a végső problémáink ugyan azok.

Miért nem mondjuk a másiknak: barátom, meg akarlak ismerni, mert valamiben más vagy, mint én. Miért nem látjuk be végre, hogy a különbség esélyt és nem veszélyt jelent. El lehet nyomni, be lehet olvasztani a nagy egészbe, de attól az emberiség lesz szegényebb.

Miért baj az, ha kihal egy tarka pillangófaj? Vagy egy színes madár? Mert ettől szegényebb lesz az élővilág. A mi kultúránk nélkül, bátran állíthatom, az egész emberiség szegényebb lenne.

Egy nemzetnél sem vagyunk alávalóbbak. A kultúrák nincsenek alá, vagy fölérendeltségi viszonyban.

Melyik út vezet az életben-maradáshoz? A saját példánk igazolja, hogy a szeretet útja az egyetlen lehetséges út. Ez adott erőt, emberi tartást a romáknak, hogy együtt maradjanak, hogy egyáltalán romák maradjanak. Az egymásrautaltság, a gyökerekhez való ragaszkodás. Ebből a szeretetből merítjük az erőt, hogy széppé tegyük vele életünket.

Én mindig is életem céljának tekintettem népem egységének megteremtését, megtartását. Ezért írtam, dolgoztam mindezidáig. Évenként megrendezett konferenciáink is – több mint két évtizede – erről az összefogásról tesznek tanúbizonyságot. Ezt az összefogást kívánják erősíteni.

Napjainkban sajnos, egyre gyakrabban azt tapasztalom, hogy ahelyett, hogy összefognánk, és erőnket egy nemes ügy és cél érdekében összpontosítanánk, szétforgácsoljuk azokat, sőt egymás ellen fordulunk.

Több mint három évtizede írom és mondom, ha létezik is nézeteltérés, egymás között próbáljuk rendezni, hogy ne tudjanak közénk éket verni, egymás ellen fordítani és megosztani bennünket. Nem győzöm eléggé hangsúlyozni, hogy az őseink öröksége kötelez minket. Mert a közös kultúránkat, hagyományainkat, szokásainkat több száz éven keresztül, minden megsemmisítő szándék ellenére is máig megtartottunk. Az erősödő cigány ellenes magatartás, gondolkodás, gyakorlati intézkedés ellenében is meg tudtuk őrizni.

Egy intő példa: Ki hitte volna, hogy a legfőbb értékeinket felhasználva osztanak meg bennünket

és fordítanak minket egymás ellen, úgy beállítva mindezt, mintha egymás ellenségei lennénk. Például gondolok itt az egyes cigány csoportok szembeállítására
Oláh cigány <---> Romungro <---> Beás

Én azt mondom, soha nem voltak egymás ellenségei. Akkor sem, ha próbálnak egymás ellen hangolni, egymás ellenségeikként feltüntetni bennünket. Úgy vélem, ez csak elterelő manőver, hogy egymással legyünk elfoglalva, hogy egymásban keressük a hibát, s közben felhasználnak bennünket a megosztók céljainak érdekében.

Azt szokták mondani, mindenkinek van egy cigánya. Szegény népem, ha tudnák, hogy mire megy ki a játék, inkább összefognának, mert egységben az erő, és együtt talán célba érhetnénk.

Szabad György tanár úr, több tanulmányában is leírta, hogy a tanulás, a kultúra és a nyelv őrzése az egyetlen kitörési pont, és lehetőség a cigányok számára. A mi nemzedékünkkel kihalhat nyelvünk, kultúránk, ha nem ápoljuk féltett kincsként. A látszólagos eredmények ellenére, veszélyben van a cigány nyelv.

Erről már évtizedek óta beszélünk, és időszerűvé vált a kulturális autonómia létrehozása. Cigány tanszékek, nyelvi műhelyek, cigány nyelv kutatására alkalmas intézmények, valamint egy cigány múzeum alapítása.

Az egységes írásbeliséggel nem rendelkező romani nyelv, fokozottan veszélyeztetett. Az a társadalmi környezet, amely az embert árucikket fogyasztó rabszolgává redukálja, jobban pusztítja a kisebbségi kultúrákat, mint a nacionalizmuson alapuló diktatúrák.

A nyelv és a kultúramentés ügye nem reménytelen az előbb felhozott példák ellenére sem, de az biztos, ha maguk az érdekeltek is feladják, akkor vége.

Ezért kell tehát mindent megtennünk, és elkövetnünk, a cigány nyelv és kultúra védelmében, hogy az maradjon a cigány identitás értékközpontja, ne a bőrszín, vagy a származás.